QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

DE VORRELVENEN 11

TE DWINGELOO

Ecologie

Rapportage quickscan flora en fauna

De Vorrelvenen 11 te Dwingeloo

Opdrachtgever	Camping Leggelderveld De Vorrelvenen 11 7991 TP Dwingeloo
Rapportnummer	9008.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	18 maart 2019
Vestiging	Overijssel Wilhelm Röntgenstraat 7a 8013 NE Zwolle 038 - 7820540 zwolle@econsultancy.nl
Opsteller	F.M. van der Heide, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. R.J. Stoffer
Paraaf	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid
Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

2 GEBIEDSBESCHRIJVING 2

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving 2
2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen 5

3 ONDERZOEKSMETHODIEK 6

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING 7

4.1 Zorgplicht 7
4.2 Soortenbescherming 7
4.3 Gebiedenbescherming 8
4.4 Houtopstanden 9

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN 10

5.1 Vogels 10
5.2 Vleermuizen 12
5.3 Algemene grondgebonden zoogdieren 13
5.4 Reptielen, amfibieën en vissen 15
5.5 Ongewervelden 16
5.6 Vaatplanten 17

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING 18

6.1 Vogels 18
6.2 Vleermuizen 18
6.3 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën 19
6.4 Overige soort(groep)en 19

7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING 20

7.1 Natura 2000 20
7.2 Natuurnetwerk Nederland 21

8 HOUTOPSTANDEN 23

9 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 24

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming
Bijlage 2 verklarende woordenlijst

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Camping Leggelderveld opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de De Vorrelvenen 11 te Dwingeloo.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen nieuwbouw op de onderzoekslocatie en de daarbij behorende bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Econsultancy is lid van de brancheverenigingen "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie (± 1,88 ha) ligt aan de De Vorrelvenen 11, circa 5,5 kilometer ten noorden van de kern van Dwingeloo. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 17 A (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie X = 223.655, Y = 543.800.

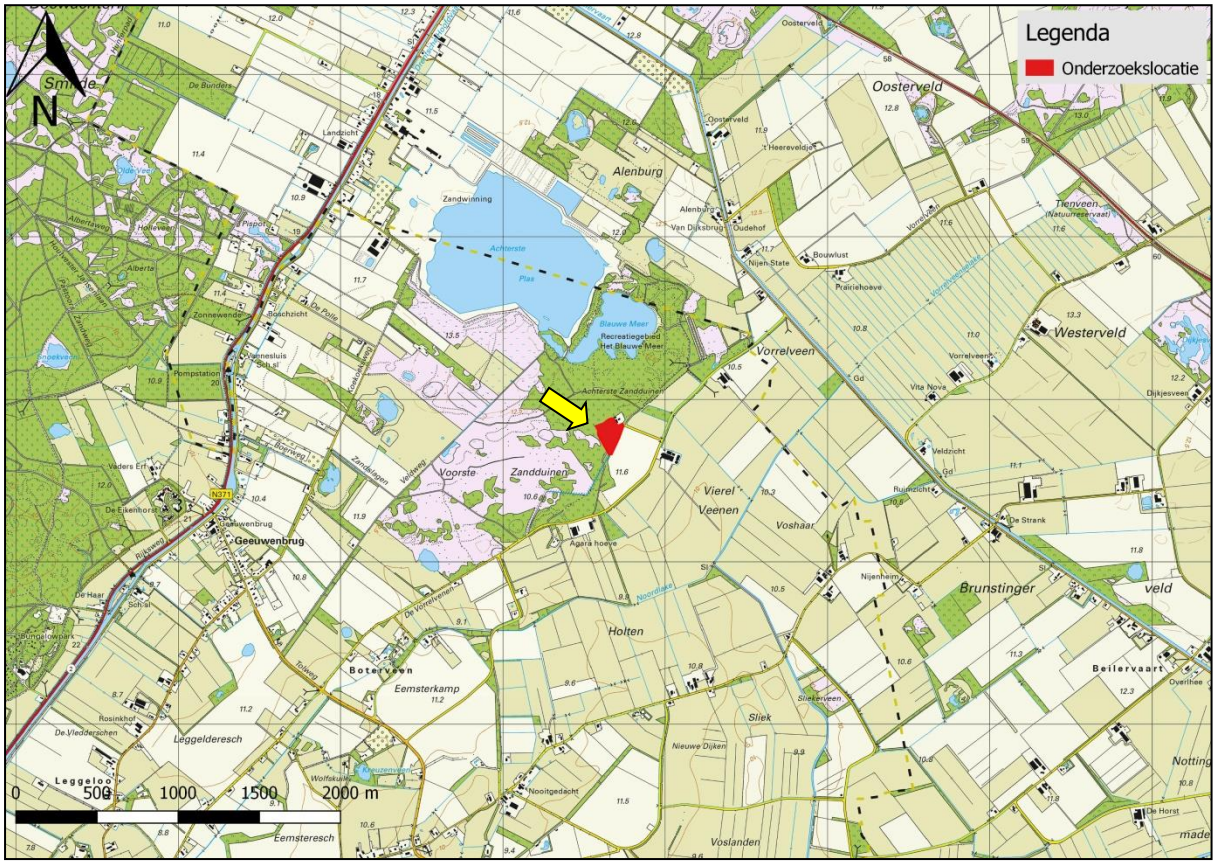

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie betreft braakliggend terrein met een natuurlijk karakter. Binnen de onderzoekslocatie staan 3 opstallen. Twee opstallen betreffen recreatieverblijven welke verhuurd worden. Daarnaast staan er (deels) binnen de onderzoekslocatie een aantal geschakelde (tijdelijke) woonunits, welke door de opdrachtgever in gebruik zijn als woning. Deze worden op termijn weer verwijderd.

Het noordwestelijk deel van de onderzoekslocatie heeft bestemming bos, aan de noordoostzijde heeft de onderzoekslocatie bestemming wonen. Het overige deel van de onderzoekslocatie heeft bestemming agrarisch. Het plangebied heeft een agrarische bestemming. Aan de noordzijde van het kadastraal perceel, buiten de onderzoekslocatie bevinden zich diverse opstallen. Deze maken in eerste instantie geen onderdeel uit van de voorgenomen plannen maar zijn wel meegenomen in de quickscan flora en fauna. Mogelijk dat in de meest noordelijke oude schuur in de toekomst appartementen worden gerealiseerd (zie figuur 9).

Ten noorden van de onderzoekslocatie bevinden zich de Voorste en Achterste Plas, welke door Kalkzandsteenfabriek Roelfsema B.V. gebruikt worden voor zandwinning. Tevens bevindt zich hier het

Blauwe Meer, tevens ontstaan door zandwinning. Het Blauwe Meer is reeds lange tijd niet meer in gebruik voor zandwinning en vormt tegenwoordig een natuurgebied en recreatieplas. Ten oosten en zuiden van de onderzoekslocatie bevindt zich open agrarisch landschap. Ten westen en zuidwesten grenst de onderzoekslocatie aan Natura-2000 gebied het Drents-Friese Wold en Leggelderveld.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 14 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek (d.d. 22 februari 2019).

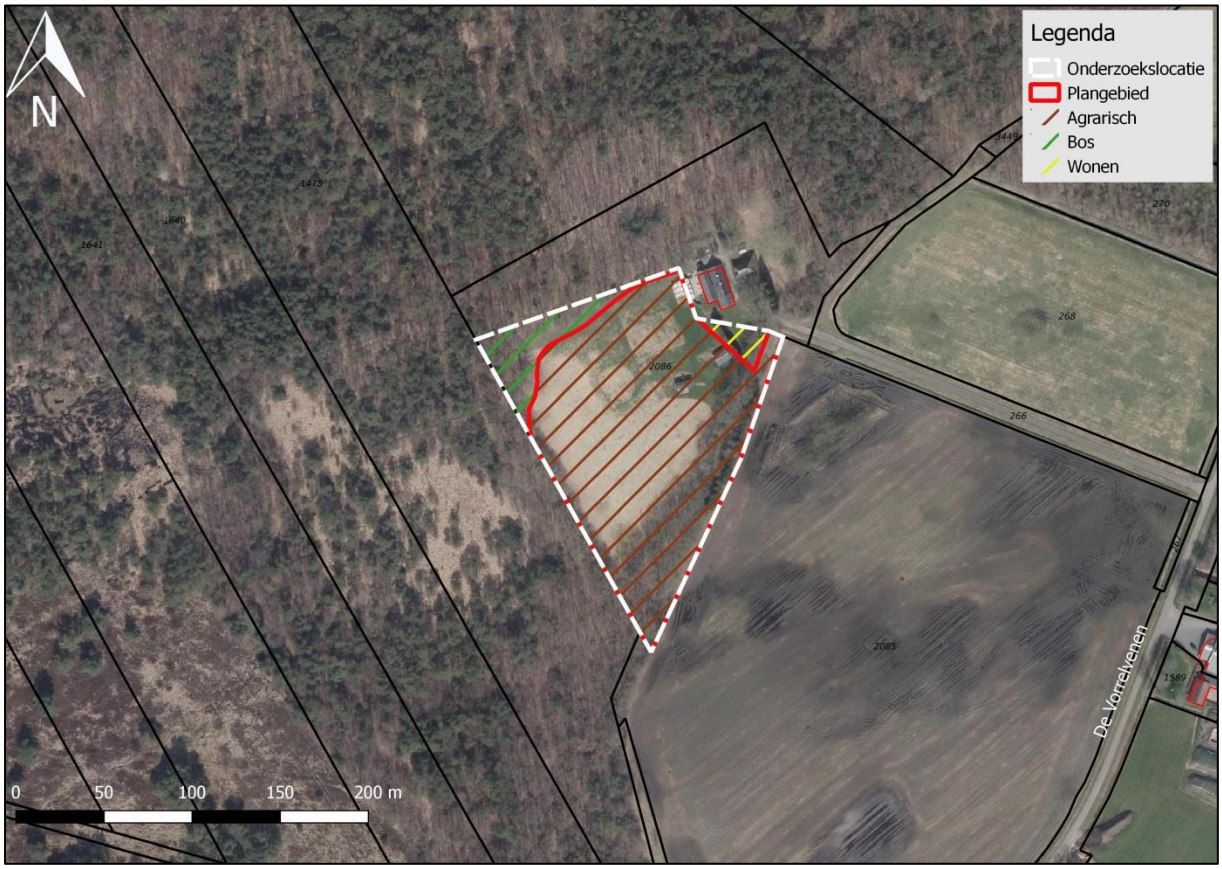

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Onderzoekslocatie gezien vanuit het noorden, kijkend richting het zuiden.

Figuur 4. Onderzoekslocatie gezien vanuit het westen, kijkend richting noorden.

Figuur 5. Onderzoekslocatie gezien vanuit het westen, kijkend richting het oosten.

Figuur 6. Onderzoekslocatie gezien vanuit het zuiden, kijkend richting het noorden.

Figuur 7. Pad lopend in noord-zuidelijke richting aan oostzijde onderzoekslocatie.

Figuur 8. Woonhuis en schuur ten noorden van onderzoekslocatie.

Figuur 9. Schuur ten noorden van onderzoekslocatie.

Figuur 10. Binnenzijde schuur op noordelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 11. Kleedhokjes op noordelijk deel onderzoekslocatie.

Figuur 12. Oud verwaaid nest op westelijk deel onderzoekslocatie.

Figuur 13. Eén van de vele muizenholen.

Figuur 14. Oud vogelnest op oostelijk deel onderzoekslocatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens het plangebied grotendeels te ontwikkelen als heuvelachtig natuurgebied met heide en in de zuidwesthoek een natuurlijke waterpoel. Op het overige deel worden maximaal 10 recreatiewoningen gerealiseerd. De initiatiefnemer is voornemens de rustige en natuurlijke setting zoveel mogelijk te handhaven.

Ten behoeve van de voorgenomen plannen wordt de toplaag van het terrein afgegraven. Op het meest zuidelijk deel wordt een natuurlijk poel gegraven, welke tevens dienst doet als waterberging. Tussen de huidige camping en de te realiseren recreatieverblijven wordt een aarden wal gerealiseerd. De initiatiefnemer is voornemens 8 nieuwe recreatieverblijven te realiseren. De bestaande 2 recreatieverblijven worden gehandhaafd of mogelijk vervangen. De geschakelde woonunits zullen op termijn weer verwijderd worden. Tot slot worden er bomen aangeplant om het natuurlijk karakter te versterken. Figuur 15 betreft de beoogde nieuwe situatie.

Figuur 15. Situatieschets van de voorgenomen plannen.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 22 februari 2019. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, de directe omgeving van de onderzoekslocatie en de opstallen op het noordelijke deel van het kadastraal perceel beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Vanwege de aanwezigheid van onverlichte opstallen en holten in bomen is er met behulp van een zaklantaarn gezocht naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Drenthe opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn *(artikel 3.1)*;
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn *(artikel 3.5)*;
- andere soorten *(artikel 3.10)*.

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is krachtens de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen Gedeputeerde Staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk,

genaamd ‘Natuurnetwerk Nederland’. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel V) worden de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van de desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingsroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Binnen het agrarische buitengebied waar de onderzoekslocatie zich bevindt kunnen dit zijn: buizerd, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek en sperwer. Van deze soorten kunnen de huismus, ooievaar en roek op voorhand worden uitgesloten. De huismus is sterk gebonden aan menselijke bebouwing. Binnen de onderzoekslocatie is geen jaarrond bezette menselijke bebouwing aanwezig, welke dienst kan doen als vaste nest- of rustplaats. De ooievaar maakt zijn nest nagenoeg uitsluitend op speciale nestpalen of daarop aangepaste daken. Net buiten de onderzoekslocatie is een dergelijke nestpaal aanwezig. Deze blijft echter behouden, waardoor het aantal nestplaatsen niet verloren gaat. De nestpaal is het afgelopen jaar niet in gebruik geweest als nestplaats. Overtredingen ten aanzien van de ooievaar zijn op voorhand uitgesloten. De roek broedt in kolonies, nagenoeg uitsluitend in rijen hoge bomen als populieren. Aangezien dergelijke bomen niet aanwezig zijn binnen of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie is de aanwezigheid van vaste voortplantings- of rustplaatsen van roeken uitgesloten.

Buizerd
Buizerds broeden in hoge bomen, vaak langs de rand van een loofbos maar soms ook in een solitaire boom. De buizerd jaagt vaak in open terrein en langs wegen. Volgens verspreidingsgegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt de buizerd in relatief hoge dichtheid voor in de omgeving van de onderzoekslocatie. Volgens het Uitvoerportaal van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de buizerd de afgelopen 5 jaar meerdere malen in de omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen. De opdrachtgever heeft meerdere malen buizerds waargenomen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Binnen een straal van 50 meter van de onderzoekslocatie is geen nest van een buizerd aangetroffen. Ten tijde van het veldbezoek is een buizerd overvliegend waargenomen. Daarnaast is tijdens het veldbezoek een dode buizerd aangetroffen binnen de onderzoekslocatie. Aangezien er bij de voorgenomen plannen geen bomen gekapt worden, de voorgenomen werkzaamheden en het toekomstig gebruik gezien de aard en omvang niet tot verstoring zullen leiden en er tot slot voldoende uitwijkmogelijkheden in de directe omgeving van de onderzoekslocatie aanwezig zijn is overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de buizerd uitgesloten.

Havik
De havik broedt net als de buizerd in hoge bomen. De havik broedt echter meestal in een naaldboom. Het jachtgebied van de havik bestaat uit bos maar ook aangrenzende open gebieden. Binnen de onderzoekslocatie zijn geen (naald)bomen aanwezig. Het bos rond de onderzoekslocatie bestaat nagenoeg uitsluitend uit loofbos. Een nestplaats van de havik is daarmee zo goed als uitgesloten. Volgens verspreidingsgegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt de havik slechts in lage dicht-

heid in de omgeving van de onderzoekslocatie voor. In het NDFF Uitvoerportaal staan slechts 4 waarnemingen van de havik in de afgelopen 5 jaar in de omgeving van de onderzoekslocatie. De waarnemingen zijn allemaal afkomstig van het recreatiegebied Achterste Zandduinen. De havik zal de onderzoekslocatie incidenteel kunnen gebruiken om te foerageren. In de omgeving is echter voldoende (alternatief) foerageerhabitat aanwezig. In de toekomstige situatie kan de onderzoekslocatie tevens dienst doen als foerageergebied. Gelet op het voorgaande in combinatie met de aard en omvang van de voorgenomen plannen en daarbij behorende werkzaamheden zal er geen verstoring optreden.

Kerkuil
De kerkuil broedt nagenoeg uitsluitend in menselijke bebouwing. Binnen de onderzoekslocatie is geen menselijke bebouwing aanwezig welke dienst kan doen als vaste rust- en/of voortplantingsplaats voor de kerkuil. De oude schuur (zie figuur 9) ten noorden van de onderzoekslocatie wordt volgens de opdrachtgever af en toe door een kerkuil als rustplaats gebruikt. Tijdens het veldbezoek zijn geen uilen of sporen daarvan aangetroffen binnen of rond de schuur. Volgens verspreidingsgegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt de kerkuil in lage dichtheid in de omgeving van de onderzoekslocatie voor. In het NDFF Uitvoerportaal staan geen waarnemingen van de kerkuil in de omgeving van de onderzoekslocatie in de afgelopen 5 jaar. De huidige plannen leiden niet tot verstoring of vernieling van een verblijfplaats van de kerkuil. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de kerkuil zijn uitgesloten.

Mogelijk worden er in de toekomst appartementen gerealiseerd in de oude schuur. Hier zijn echter nog geen concrete plannen voor ontwikkeld. Indien er appartementen gerealiseerd worden in de schuur dan dient er een aanvullend onderzoek naar de kerkuil te worden uitgevoerd (zie hoofdstuk 6).

Ransuil
Ransuilen keren ieder jaar terug naar een specifieke nest. Dit nest is veelal een oud ekster- of kraaiennest. Het leefgebied van ransuilen is echter zeer divers, van bos tot stedelijk gebied. Wegens de bosrijke omgeving vormt de omgeving van de onderzoekslocatie geschikt leefgebied voor ransuilen. Langs de rand van de onderzoekslocatie zijn meerdere bomen aanwezig, waardoor potentiële nestplaatsen aanwezig zijn. Tijdens het veldbezoek konden de bomen goed gecontroleerd worden op de aanwezigheid van nesten. In geen van de bomen is een nest van de ransuil of oud ekster- of kraaiennest waargenomen. Daarnaast heeft de opdrachtgever aangegeven geen bomen te zullen kappen. Volgens verspreidingsgegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt de ransuil in lage dichtheid in de omgeving van de onderzoekslocatie voor. In het NDFF Uitvoerportaal staan geen meldingen van waarnemingen van ransuilen in de afgelopen 5 jaar in de omgeving van de onderzoekslocatie. Indien er ransuilen aanwezig zijn zullen deze hoogstwaarschijnlijk een nestplaats hebben in het aangrenzende bos. Eventuele hier aanwezige individuen ondervinden geen hinder van de voorgenomen ingreep. Al het voorgaande in overweging nemende zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de ransuil uitgesloten.

Sperwer
De sperwer broedt doorgaans in dicht jong naaldbos in de buurt van halfopen landschap. Aan de oostrand van de onderzoekslocatie, op de grens met het bouwland staat een enkele rij sparren. Tevens is er een enkele rij coniferen aanwezig aan de noordrand van de onderzoekslocatie. Deze bomenrijen zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van een potentieel nest. In geen van beide rijen is een dergelijk potentieel nest aangetroffen. Het bos grenzend aan de onderzoekslocatie bestaat voornamelijk uit eik. Daardoor is dit deel minder geschikt voor de sperwer. Tijdens het veldbezoek zijn geen sperwers of nesten daarvan aangetroffen. Daarnaast heeft de opdrachtgever aangegeven geen bomen te zullen kappen. Volgens verspreidingsgegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt de sperwer in lage dichtheid in de omgeving van de onderzoekslocatie voor. In het NDFF Uit-

voerportaal staan 3 meldingen van sperwers in de omgeving van de onderzoekslocatie sinds de afgelopen 5 jaar. De dichtstbijzijnde waarneming betrof een overvliegend individu, die in 2016 op circa 400 meter van de onderzoekslocatie overvliegend is waargenomen. Al het voorgaande in overweging nemende zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de sperwer uit te sluiten.

5.1.2 Algemene broedvogels

De bebouwing aan de noordzijde grenzend aan de onderzoekslocatie en de beplanting binnen en de directe omgeving van de onderzoekslocatie kan nestgelegenheid bieden aan broedvogelsoorten zoals heggemus, merel, roodborst en winterkoning. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Daarnaast heeft de opdrachtgever aangegeven geen bomen te kappen. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

5.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. In het Uitvoerportaal van de NDFF staan enkel waarnemingen van de gewone grootvleermuis in de omgeving van de onderzoekslocatie in de afgelopen 5 jaar. Het gaat hier om 2 waarnemingen uit respectievelijk 2014 en 2015 van 2 exemplaren overwinterend op circa 1 km ten zuidwesten van de onderzoekslocatie.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie
De 2 recreatieverblijven binnen de onderzoekslocatie zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege de afwezigheid van geschikte openingen en een spouwmuur. De ruimte langs de dakranden geeft geen toegang tot ruimte achter de dakrand. Verder zijn er geen open ruimtes achter betimmeringen waargenomen waar vleermuizen gebruik van kunnen maken. De bebouwing binnen de onderzoekslocatie is ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zijn uitgesloten.

De bebouwing die aan de noordzijde grenst aan de onderzoekslocatie is mogelijk wel geschikt aangezien er ruimte aanwezig is tussen nokpannen en het dak, tussen de dakplaten en achter betimmering (zie figuren 16 en 17). Deze gebouwen zijn geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijf, kraamverblijf en als baltsverblijf. De opdrachtgever heeft aangegeven de gebouwen buiten de onderzoekslocatie niet te slopen. Mocht de opdrachtgever in de toekomst anders besluiten dan zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming niet op voorhand uit te sluiten (zie hoofdstuk 6).

De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn onderzocht op holtes, spleten en/of loshangend schors, wat kan dienen als potentiële vaste rust- en verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen.

Dergelijke potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen, de aanwezige holten zijn te groot en daardoor blootgesteld aan tocht. Hierdoor zijn de holten niet geschikt om dienst te kunnen doen als verblijfplaats. Daarmee zijn verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen binnen de onderzoekslocatie uit te sluiten.

Figuur 16. Gebouwen grenzend aan de noordzijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 17. Ruimte tussen nokpannen en dakplaten.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie
Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Foerageerhabitat
De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en mogelijk gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, door de herontwikkeling zal het aanbod mogelijk toenemen. Daarnaast is er in de directe omgeving meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. Het betreft het recreatiegebied Achterste Zandduinen en het natuurgebied Leggelderveld.

Vliegroutes
Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, bosranden, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden geen vliegroutes verstoord, vooropgesteld dat de bomen in de omgeving die als potentiële vliegroute kunnen fungeren, gehandhaafd blijven bij de herbestemming van de onderzoekslocatie (zie hoofdstuk 6).

5.3 Algemene grondgebonden zoogdieren

Alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren ligt de onderzoekslocatie binnen het verspreidingsgebied van de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren: boommarter, das, eekhoorn, otter en steenmarter.

5.3.1 Streng beschermde soorten

Boommarter
De boommarter prefereert bosgebied als habitat, en komt vrijwel niet buiten het bos voor. Aan de rand van de onderzoekslocatie staan een aantal bomen, het overgrote deel van de onderzoekslocatie bestaat echter uit open grasland. Tijdens het veldbezoek zijn de aanwezige boomholtes binnen de onderzoekslocatie gecontroleerd en zijn daarnaast geen sporen, als uitwerpselen en/of prooiresten, aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie door de boommarter. De opdrachtgever heeft aangegeven geen bomen te kappen. Het aangrenzende bos is geschikter als habitat voor de boommarter. Volgens de NDFF is de boommarter de afgelopen 5 jaar niet waargenomen binnen of in de omgeving van de onderzoekslocatie. Wegens het ontbreken van aanwijzingen voor het gebruik van de onderzoekslocatie door de boommarter is de aanwezigheid van een vast rust- of verblijfplaats van de boommarter binnen de onderzoekslocatie uitgesloten. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de boommarter zijn dan ook niet aan de orde.

Das
De das komt volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren voor in de omgeving. De onderzoekslocatie is door het ontbreken van reliëf en/of schuilmogelijkheden echter ongeschikt als vaste rust- en verblijfplaats door dassen. Tijdens het veldbezoek zijn op de onderzoekslocatie en de directe omgeving eveneens geen loop- of eetsporen, latrines en/of wissels aangetroffen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de das. Dassen zullen eerder hun leefgebied hebben in het nabij gelegen natuurgebied Leggelderveld en de aansluitende weilanden. Volgens het NDFF Uitvoerportaal is de das de afgelopen 5 jaar slechts eenmaal waargenomen op circa 1 km ten zuidwesten van de onderzoekslocatie. Verstoring ten aanzien van de das als gevolg van de voorgenomen ingreep is niet aan de orde.

Eekhoorn
Het open karakter van het grootste deel van de onderzoekslocatie maakt het grotendeels ongeschikt als habitat voor de eekhoorn. De bomen aan de rand van de onderzoekslocatie vormen echter wel geschikt habitat voor de eekhoorn. De bomen aan de rand van de onderzoekslocatie hadden een open bladerdek en konden daardoor goed worden onderzocht op de aanwezigheid van nesten. Er zijn geen nesten van eekhoorns aangetroffen. Daarnaast zijn er geen eekhoorns waargenomen tijdens het veldbezoek. In het NDFF Uitvoerportaal staat geen melding van een eekhoorn in de afgelopen 5 jaar in de omgeving van de onderzoekslocatie. Het omringende bos rond de onderzoekslocatie vormt meer geschikt habitat voor de soort. Tot slot worden er bij de voorgenomen plannen geen bomen gekapt. Concluderend kan de aanwezigheid van een vaste rust- of verblijfplaats van eekhoorn binnen de onderzoekslocatie worden uitgesloten. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de eekhoorn zijn uitgesloten.

Otter
De otter leeft langs de oevers van stromend, schoon, en zoet water van bijvoorbeeld kanalen, meren en rivieren. Voldoende dekking, rust en voedsel is hierbij van belang. Aangezien dergelijk leefgebied ontbreekt binnen of in de directe omgeving is de onderzoekslocatie ongeschikt als vaste rust- of verblijfplaats. Tijdens het veldbezoek zijn tevens geen otters of ottersporen waargenomen. Volgens het NDFF Uitvoerportaal is de otter de afgelopen 5 jaar niet binnen of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen. Op basis van het ontbreken van geschikt habitat en waarnemingen kan met voldoende zekerheid gesteld worden dat overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de otter uit te sluiten zijn.

Steenmarter

Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. De recreatieverblijven en woonunits binnen de onderzoekslocatie vormen geen geschikt habitat voor de steenmarter. De gebouwen aan de noordzijde grenzend aan de onderzoekslocatie vormen echter wel geschikt habitat voor de steenmarter. Tijdens het veldbezoek zijn hier geen sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, aangetroffen die duiden op het gebruik van deze gebouwen als vaste rust- of verblijfplaats door deze soort. Bij intensief gebruik van een locatie door deze soort zijn dergelijke sporen vrij eenvoudig aan te treffen. Gelet op het ontbreken van sporen kan worden gesteld dat de onderzoekslocatie niet in gebruik is door de steenmarter. Daarnaast blijven deze gebouwen behouden. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de steenmarter als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn uitgesloten.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.3.2 Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, konijn, kleine marterachtigen en diverse algemene muis- en spitsmuissoorten. Binnen de onderzoekslocatie zijn onder andere, molshopen, muizenholen en konijnkeutels aangetroffen (zie figuren 18 t/m 20). Door de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat verblijfplaatsen van deze soorten verloren gaan (zie hoofdstuk 6).

Figuur 18. Molshopen.

Figuur 19. Muizenhol.

Figuur 20. Konijnenkeutels.

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen
Volgens de Verspreidingsatlas Reptielen van komen de volgende beschermde reptielensoorten binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie voor: adder, gladde slang, hazelworm, levendbarende hagedis en ringslang.In het Uitvoerportaal van de NDFF staan waarnemingen van de volgende streng beschermde reptielen in de afgelopen 10 jaar in de directe omgeving van de onderzoekslocatie: adder, levendbarende hagedis en ringslang. Deze soorten zijn waargenomen in het aangrenzende Natura 2000-gebied Leggelderveld en recreatiegebied Achterste Zandduinen.

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is slechts matig geschikt habitat voor reptielen aanwezig. De aanwezigheid van de adder en ringslang binnen de onderzoekslocatie is uitgesloten. Incidenteel kan een individu van de hazelworm en levendbarende hagedis voorkomen langs de rand van de onderzoekslocatie. Perma-

nente aanwezigheid van één van beide soorten is echter uitgesloten. Vanwege de aanwezigheid van meer geschikt habitat in de directe omgeving is verstoring uitgesloten.

Amfibieën
Volgens de RAVON Verspreidingsatlas Amfibieën komen de volgende amfibieënsoorten binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie voor: bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, heikikker, kleine watersalamander en poelkikker. Van de voornoemde soorten zijn de heikikker en poelkikker beschermd, voor de overige soorten geldt een provinciale vrijstelling. In het NDFF Uitvoerportaal staan meldingen van de volgende amfibieënsoorten binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie in de afgelopen 5 jaar: bruine kikker en kleine watersalamander.

Doordat wateroppervlakten als poelen, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën op de onderzoekslocatie uitgesloten.

De onderzoekslocatie vormt matig geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. Incidenteel kunnen deze algemene soorten beschutting zoeken tussen de ruigte en onder de takkenhopen in de laaggelegen en vochtige delen van de onderzoekslocatie. Voor de mogelijk incidenteel te verwachten soorten geldt een algehele vrijstelling van de Wet natuurbescherming (zie hoofdstuk 6).

Vissen
Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater op de onderzoekslocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten.

5.5 Ongewervelden

Libellen
Er zijn slechts enkele juffer- en libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebieden zijn te vinden. De Noordse winterjuffer is in de omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen. Voor juffers en libellen geldt echter dat water nodig is ter voortplanting. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen.

Dagvlinders
Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Geschikte waardplanten voor beschermde vlindersoorten zijn, wegens de agrarisch bestemming en de bijbehorende voedselrijkheid van de bodem, op de onderzoekslocatie niet aanwezig.

In het NDFF Uitvoerportaal staan waarnemingen van het beschermde gentiaanblauwtje en de kommavlinder in de omgeving van de onderzoekslocatie in de afgelopen 10 jaar. Deze waarnemingen zijn gedaan in het aangrenzende Natura 2000-gebied Leggelderveld. De waardplant van het gentiaanblauwtje is de klokjesgentiaan. De klokjesgentiaan komt voor op blauwgrasland. Het habitat van de kommavlinder bestaat uit droge, schrale open graslanden, duinen en gevarieerde heide. De onderzoekslocatie bestaat daarentegen nagenoeg volledig uit grond met agrarische bestemming en is in het verleden bemest. Wegens het ontbreken van geschikte waardplanten is het uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van het gentiaanblauwtje, de kommavlinder of een andere beschermde vlindersoort.

Overige soorten
Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.6 Vaatplanten

De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is.

Aangezien het plangebied grotendeels bestaat uit begraasd weiland en/of voormalige grond met agrarische bestemming is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn. Het deel van de onderzoekslocatie wat buiten het plangebied valt bestaat voornamelijk uit bebouwing en erf(verharding). Ook hier zijn geen beschermde planten te verwachten. Het deel van de onderzoekslocatie met bestemming bos blijft ook in de nieuwe situatie getypeerd als bos. De incidenteel binnen dit deel van de onderzoekslocatie te verwachten beschermde planten blijven daardoor onaangetast. Er zijn geen overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vaatplanten te verwachten.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Vogels

6.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschemd)

Kerkuil
De kerkuil is een zeer honkvaste broeder die daarnaast afhankelijk is van menselijke bebouwing. De nest- en rustplaats van de kerkuil zijn daarom jaarrond beschermd, ook als deze op dat moment niet in gebruik zijn. Het vernielen en/of verstoren van de nest- en rustplaats van de kerkuil betreft een overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen).

Vooralsnog is de opdrachtgever niet voornemens om appartementen te realiseren in de oude schuur net ten noorden van de onderzoekslocatie. Mocht de opdrachtgever in de toekomst toch appartementen willen realiseren dan dient er een aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden om een vaste nest- of verblijfplaats van de kerkuil effectief aan te tonen dan wel uit te sluiten. Een dergelijk onderzoek beslaat 2 bezoeken in de voor de soort meest gunstige periode.

6.1.2 Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het eventueel vrijkomende groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Indien de werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen dient er voor aanvang van de werkzaamheden een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden.

Met betrekking tot het verwijderen van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen. Een grote stapel snoeiafval vormt namelijk een ideale broedlocatie voor kleine vogelsoorten als de winterkoning. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het snoeiafval niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

6.2 Vleermuizen

De opdrachtgever is vooralsnog niet voornemens om gebouwen te slopen. Mocht de opdrachtgever in de toekomst besluiten om toch over te gaan te sloop van gebouwen dan zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming niet op voorhand uit te sluiten. De te slopen bebouwing op de onderzoekslo-

catie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming .

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Bij het aantreffen van verblijfplaatsen van vleermuizen is bij de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming naar verwachting niet te vermijden en is daarom een ontheffingsaanvraag aan de orde. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een projectplan, dienen vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie Drenthe, middels een ontheffingsaanvraag.

6.3 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

6.4 Overige soort(groep)en

Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

7.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is deels gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het betreft het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold en Leggelderveld (zie figuur 21).

Figuur 21. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

Indien er een effect van de voorgenomen ingreep te verwachten valt dan zal dit een extern effect zijn. Vastgesteld zal moeten worden of er op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het plan, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen, significante gevolgen kan hebben voor de aangewezen gebieden. Significante gevolgen bij Natura 2000-gebieden zijn gevolgen die in strijd zijn met de instandhoudingsdoelen van het gebied.

Voor een dergelijk onderzoek kan in eerste instantie worden volstaan met een zogenaamde "oriënterende fase". Uit het onderzoek zal moeten blijken welke van de onderstaande situaties aan de orde zijn:

- Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is.

- Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de zogenoemde verslechterings- en verstoringstoets.
- Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een passende beoordeling vereist.

Bij een dergelijk onderzoek worden verscheidene verstoringsfactoren en hun effect op de voor het betreffende gebied aangewezen habitattypen en doelsoorten onderzocht. Van de aangewezen habitattypen voor het Drents-Friese Wold & Leggelderveld komen de volgende habitattypen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie voor: stuifzandheiden met struikhei, zandverstuivingen, droge heiden en oude eikenbossen. De volgende doelsoorten zijn in de omgeving van de onderzoekslocatie te verwachten: boomleeuwerik, roodborsttapuit, wespendief en zwarte specht.

Voor Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld zijn de volgende storingsfactorenaangewezen: oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trilling, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten. Bij het voorgenomen plan spelen de factoren verstoring door geluid en verstoring door licht waarschijnlijk de grootste rol. Optische verstoring speelt gezien het kleine aantal recreatieverblijven en de natuurlijke vormgeving mogelijk een kleine rol. Verstoring door mechanische effecten speelt mogelijk een rol tijdens de werkzaamheden in het kader van de realisatie van het plan. Een aanvullend onderzoek naar gebiedenbescherming dient uitsluitsel te geven over de daadwerkelijke rol van elke verstoringsfactor op de aangewezen habitattypen en doelsoorten. Een dergelijk aanvullend onderzoek is geen onderdeel van de quickscan flora en fauna.

7.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. In figuur 22 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.

Initiatiefnemers van ingrepen binnen of in de directe nabijheid van het Natuurnetwerk Nederland dienen de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities te onderzoeken. De omgevingscondities zullen ten opzichte van de oorspronkelijk situatie mogelijk veranderen. Dit zal middels een zogenaamd “nee, tenzij-onderzoek” nader moeten worden onderzocht.

In de provincie Drenthe zijn nieuwe initiatieven toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland niet significant schaden. Of een nieuw initiatief een significante invloed heeft op dergelijke kenmerken is niet op voorhand vast te stellen. De invloed is afhankelijk van o.a. de soort en omvang van de activiteit, de locatie binnen het Natuurnetwerk Nederland en de voor die locatie geldende wezenlijke kenmerken en waarden. De provincie Drenthe noemt o.a. nieuwe vestiging en/of toevoeging van recreatieverblijven als ruimtelijke initiatieven die een significante invloed kunnen hebben op de kenmerken en waarden van het gebied.

In de provinciale omgevingsverordening van de provincie Drenthe worden een aantal afwijkingen genoemd die een ruimtelijk plan binnen het Natuurnetwerk Nederland mogelijk maken:

- er is sprake van een groot maatschappelijk belang;
- er is geen reële andere mogelijkheid;
- negatieve effecten worden waar mogelijk beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd;

- het initiatief heeft mede tot doel om de kwaliteit en/of kwantiteit van het Natuurnetwerk Nederland per saldo te verbeteren.

Om volledig uitsluitsel te kunnen geven over de (significante) invloed van een ruimtelijk initiatief en/of de eventuele afwijking die een initiatief rechtvaardigen, dient een “nee, tenzij-onderzoek” uitgevoerd te worden. Een dergelijk onderzoek is geen onderdeel van dit rapport.

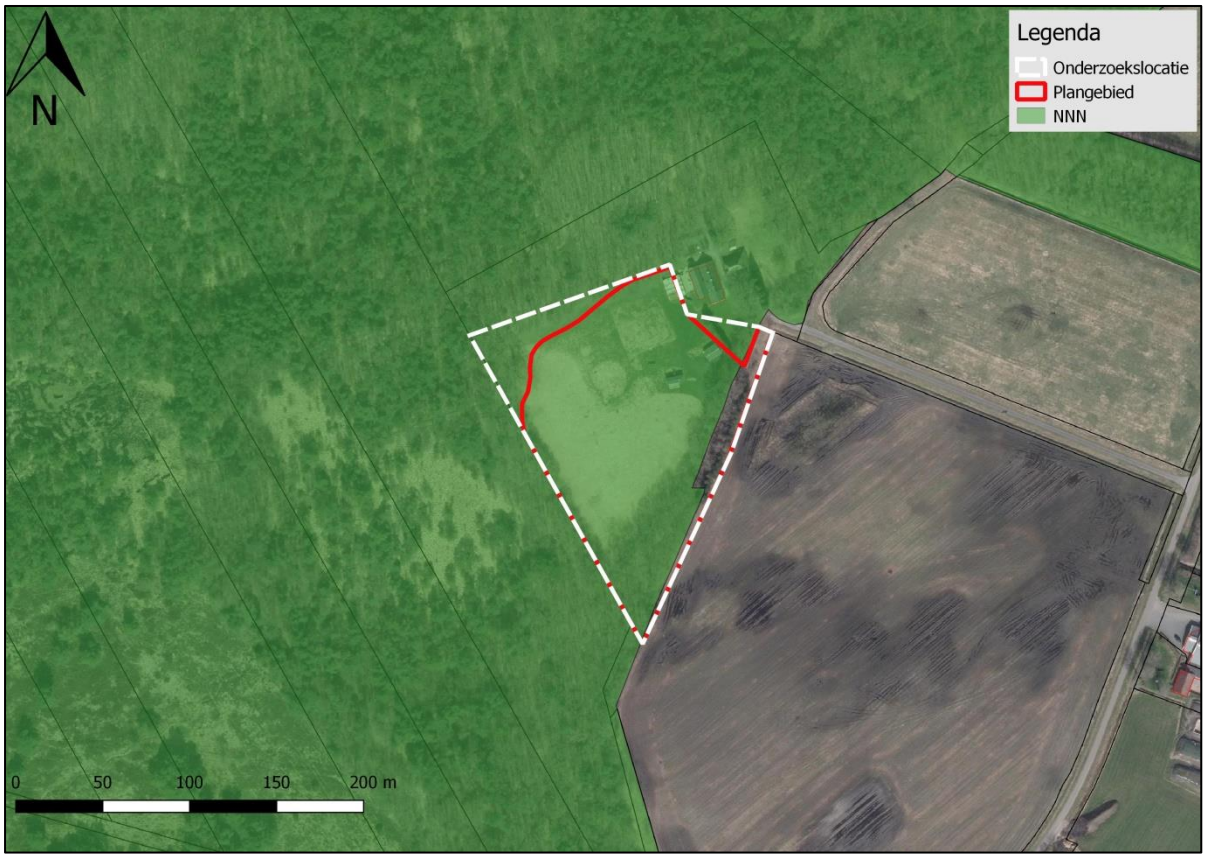

Figuur 22. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

8 HOUTOPSTANDEN

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom (de zogenaamde 'houtopstanden'). Het is verboden deze houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij Gedeputeerde Staten. In dit hoofdstuk wordt beschreven of er bij eventuele kap sprake is van meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.2 en artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of er vervolgmaatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van een eventuele houtkap.

De onderzoekslocatie bevindt zich niet binnen de vastgestelde grenzen van de bebouwde kom. Daardoor vallen de bomen aan de rand van de onderzoekslocatie onder de Wet natuurbescherming. Aangezien de opdrachtgever niet voornemens is om bomen te kappen zijn overtredingen van artikelen 4.1, 4.2 en 4.3 van de Wet natuurbescherming niet aan de orde. Indien de opdrachtgever besluit toch bomen te kappen dient bepaald te worden of de te kappen bomen deel uitmaken van minimaal 10 are bos en/of een bomenrij van minimaal 21 bomen, de zogenaamde definitie houtopstanden, als bedoeld in paragraaf 4.1 van de Wet natuurbescherming.

Wanneer de te kappen bomen binnen de onderzoekslocatie deel uitmaken van houtopstanden vallen zij onder artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming, waardoor een meldingsplicht geldt voorafgaand aan de kap. Tevens draagt de rechthebbende zorg voor de herbeplanting van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen van de houtopstand. Indien de herbeplanting van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen van de houtopstand gerealiseerd wordt, is er geen ontheffing van artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming benodigd. De kapmelding dient te worden ingediend bij de provincie Drenthe. Indien het niet mogelijk is om op dezelfde grond te herbeplanten dient een ontheffing aangevraagd te worden voor artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Het betreft een ontheffing voor het herbeplanten op andere grond. Een ontheffing kan verleend worden, indien de herbeplanting voldoet aan de gestelde regels.

9 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Camping Leggelderveld een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de De Vorrelvenen 11 te Dwingeloo.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen nieuwbouw op de onderzoekslocatie en de daarbij behorende bestemmingsplanwijziging.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De initiatiefnemer is voornemens het plangebied grotendeels te ontwikkelen als heuvelachtig natuurgebied met heide en in de zuidwesthoek een natuurlijke waterpoel. Op het overige deel worden maximaal 10 recreatiewoningen gerealiseerd. De initiatiefnemer is voornemens de rustige en natuurlijke setting zoveel mogelijk te handhaven.

Ten behoeve van de voorgenomen plannen wordt de toplaag van het terrein afgegraven. Op het meest zuidelijk deel wordt een natuurlijk poel gegraven, welke tevens dienst doet als waterberging. Tussen de huidige camping en de te realiseren recreatieverblijven wordt een aarden wal gerealiseerd. De initiatiefnemer is voornemens 8 nieuwe recreatieverblijven te realiseren. De bestaande 2 recreatieverblijven worden gehandhaafd of mogelijk vervangen. De geschakelde woonunits zullen op termijn weer verwijderd worden. Tot slot worden er bomen aangeplant om het natuurlijk karakter te versterken. Figuur 15 betreft de beoogde nieuwe situatie.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen*.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	Het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren. Indien de werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen dient er voor aanvang van de werkzaamheden een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden.
	jaarrond beschermd	ja	nee	nee	nee	Indien besloten wordt appartementen te realiseren in de oude schuur ten noorden van de onderzoekslocatie dient er een aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd naar de kerkuil.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	mogelijk	nee	Indien besloten wordt de gebouwen ten noorden van de onderzoekslocatie te slopen dient er een aanvullend vleermuisonderzoek te worden uitgevoerd.
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van

Soortgroep	Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
					soorten als egel, konijn, mol en diverse algemene muis- en spitsmuissoorten.
Amfibieën	minimaal	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten als bruine kikker en gewone pad.
Reptielen	minimaal	mogelijk	nee	nee	Incidenteel voorkomen van hazelworm en/of levendbarende hagedis.
Vissen	nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders	nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden	nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten	nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming	**Gebied aanwezig**	**Ingreep verstorend**	**Nader onderzoek**	**Vergunning-plicht**	
Natura 2000	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek (oriënterende fase) naar effecten op Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold en Leggelderveld.
Natuurnetwerk Nederland	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Zogenaamd “nee, tenzij-onderzoek” naar effecten op NNN.
Houtopstanden	mogelijk	mogelijk	mogelijk	mogelijk	Vooralsnog geen voornemen tot kap. Indien opdrachtgever besluit te kappen dient er onderzocht te worden of te kappen bomen onder definitie houtopstanden vallen. Indien dit het geval is geldt er meldings- en her-plantplicht.

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusie

Bij het huidig planvoornemen zijn er geen overtredingen ten aanzien van de soortenbescherming van de Wet natuurbescherming te verwachten. Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door rekening te houden met het broedseizoen. Indien de werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen dient er voor aanvang van de werkzaamheden een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden.

Voor beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

Indien er door wijziging van het planvoornemen over gegaan wordt tot sloop van de oude schuur ten noorden van de onderzoekslocatie dient er een aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van een vaste rust- en/of voortplantingsplaats van de kerkuil te worden uitgevoerd. Indien er door wijziging van het planvoornemen over gegaan wordt tot sloop van één van de andere stenen gebouwen dient er een aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van een vaste rust- en/of verblijfplaats van vleermuizen.

Ten aanzien van de gebiedenbescherming als bedoeld in de Wet natuurbescherming dient er een onderzoek uitgevoerd te worden naar de effecten van de voorgenomen ingreep op het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold en Leggelderveld. Tevens dient er een “nee, tenzij-onderzoek” uitgevoerd te worden naar de effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Bij het huidig planvoornemen worden geen bomen gekapt en zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van houtopstanden uitgesloten. Indien het voornemen wijzigt en de opdrachtgever voornemens is bomen te kappen dient er onderzocht te worden of de te kappen bomen vallen onder de definitie ‘houtopstanden’.

Econsultancy
Zwolle, 18 maart 2019

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; https://ndff-ecogrid.nl, zoekgebied Leggelderveld, periode 2009-2019.

Algemene websites

www.floron.nl (soortgegevens planten)
www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën en reptielen)
www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/ (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten)
www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)
www.vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders)
www.vogelbescherming.nl (soortgegevens vogels)
www.wetten.overheid.nl (Wet natuurbescherming)

Provinciale websites

www.geo.drenthe.nl (geoportaal van de provincie Drenthe)
www.provincie.drenthe.nl (NNN en beschermde gebieden in Drenthe)

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht.

Artikel 1.11. Zorgplicht
1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. 2. De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten: a) dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel, b) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of c) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn *(artikel 3.1)*;
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn *(artikel 3.5)*;
- andere soorten *(artikel 3.10)*.

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming.

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn
1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen. 2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. 3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben. 4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen. 5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming.

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1. Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen. 2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren. 3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen. 4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen. 5. Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfijn, gewone dolfijn, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfijn, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfijn
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimpernelblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimpernelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercuurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluiter, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihals, duinpieper, dwergmeeuw, dwergstern, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluiter, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilverreiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmsijs, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilverreiger, kleinst waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekelzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tjiftjaf, torenvalk, tuinfluiter, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespendief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangstern, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming.

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: 1. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. 2. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. 3. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhert, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	Dagvlinders	aardbeivlinder, bosparelmoervlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoervlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoervlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, kommavlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegeldikkopje, veenbesblauwtje, veenbesparelmoervlinder, veenhooibeestje, veldparelmoervlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten	akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, beklierde ogentroost, berggamander, bergnachtorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenorchis, dreps, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooide vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuizeranjer, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruiptijm, lange zonnedauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboompje, rozenkransje, ruw parelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam	

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming.

Artikel 4.1	De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op: a) Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; b) Houtopstanden op erven of in tuinen; c) Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; d) Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; e) Kweekgoed; f) Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwagen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; g) het dunnen van een houtopstand; h) uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: 1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst; 2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en 3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij Gedeputeerde Staten. 3. Gedeputeerde Staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.
Artikel 4.3 lid 1 en 2	Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.
Artikel 4.4 lid 1	De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op: het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer
Artikel 4.5	Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitattype als de omstandigheden waarin de soort of het habitattype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitattype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water**.** Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

